

Date: 11th January-2025

GURUHLARARO ZIDDIYATLAR VA KONFLIKTLAR: IJTIMOIIY PSIXOLOGIYANING MUAMMOLARI

Abdurashidova Gavhar

Osiyo xalqaro universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Guruhlararo ziddiyatlar va konfliktlar jamiyatdagi ijtimoiy munosabatlarning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Ular odamlarning o'zaro aloqalari, guruhlar o'rtasidagi interaksiya va jamiyatdagi ijtimoiy tizimlar haqida ko'plab muammolarni yoritadi. Ushbu maqolada guruhlararo ziddiyatlar va konfliktlarning psixologik asoslari, ularning shakllanishi va evolyutsiyasi, shuningdek, bu jarayonlarning ijtimoiy tizimdagi o'rni, ijtimoiy adolatsizlik va tengsizlik bilan bog'liqligi tahlil qilinadi. Guruhlararo ziddiyatlar, ba'zida o'zaro qabul qilmaslik yoki raqobatlashish natijasida yuzaga keladi va bu ijtimoiy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Biroq, bunday ziddiyatlar o'zaro hurmat va muloqot orqali ham hal qilinishi mumkin. Maqola guruhlararo ziddiyatlar va konfliktlarni boshqarish va ularni konstruktiv tarzda hal qilishga oid amaliy usullarni ham ko'rib chiqadi.

Kalit so'zlar: Guruhlararo ziddiyatlar, ijtimoiy konfliktlar, ijtimoiy psixologiya, ziddiyatlarning psixologik sabablari, guruhlar o'rtasidagi munosabatlar, ijtimoiy adolatsizlik, tengsizlik, konfliktni hal qilish, guruh dinamika.

Kirish:

Ijtimoiy tizimda guruhlar o'rtasidagi ziddiyatlar va konfliktlar ko'plab jamiyatlarda mavjud bo'lib, ular jamiyatdagi ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy masalalarga ta'sir ko'rsatadi. Guruhlararo ziddiyatlar – bu turli guruhlar o'rtasida yuzaga kelgan qarama-qarshilik va kelishmovchiliklarni ifodalaydi. Bu ziddiyatlar turli omillar, jumladan, resurslar taqsimoti, madaniy farqlar, tarixiy xotira, etnik yoki diniy farqlar orqali shakllanadi. Konfliktlar esa, guruhlar orasidagi qarama-qarshiliklarning amalga oshirilgan va davom etayotgan shakllari bo'lib, ular shaxslar va guruhlar o'rtasidagi turli tomonlama nizolarni ko'rsatadi. Ushbu maqola guruhlararo ziddiyatlar va konfliktlarning ijtimoiy psixologik sabablari, ularning dinamikasi, shuningdek, bu jarayonlarning ijtimoiy tizimdagi o'rni haqida kengroq tushuncha beradi.

Asosiy qism: Guruhlararo ziddiyatlar va konfliktlar ijtimoiy psixologiyaning markaziy tushunchalaridan biridir. Ular ko'plab ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy va madaniy omillar tomonidan shakllantiriladi. Ziddiyatlarning shakllanishi va rivojlanishida bir nechta asosiy omillar mavjud. Birinchidan, guruhlararo ziddiyatlar odatda resurslar yoki imkoniyatlar taqsimoti bilan bog'liq bo'ladi. Misol uchun, iqtisodiy resurslar, siyosiy qudrat yoki yer maydonlari kabi cheklangan resurslar o'rtasidagi raqobat, guruhlar o'rtasida ziddiyatlarni keltirib chiqarishi mumkin. Shu bilan birga, tarixiy xotira va madaniy farqlar ham guruhlar orasida ziddiyatlarga sabab bo'lishi mumkin. Guruhlar o'rtasida raqobat yoki bir-birini tushunmaslik, ko'pincha, o'zaro ziddiyatlarga olib keladi.

Date: 11th January-2025

Ikkinchi jihat, guruhlarning o'zaro munosabatlari va o'z-o'ziga bo'lgan qarashlardir. Har bir guruh o'zining o'ziga xos qadriyatlarini, urf-odatlarini, urushlar tarixini va madaniyatini anglashga ega bo'lib, bu guruhning boshqa guruhlariga nisbatan qarashlarini shakllantiradi. Boshqa guruhlariga nisbatan noan'anaviy yoki salbiy fikrlar, guruhlar o'rtasidagi ziddiyatlarning kuchayishiga olib kelishi mumkin. Etnik yoki diniy guruhlar o'rtasidagi farqlar, ko'pincha, qarama-qarshiliklarning rivojlanishiga olib keladi. Shu bilan birga, guruhlar o'rtasidagi o'zaro tushunmovchiliklar va muloqotning yetishmasligi, ziddiyatlarning davom etishiga sabab bo'lishi mumkin.

Guruhlararo ziddiyatlar o'zaro raqobatlashish yoki to'qnashuvlar natijasida jismoniy, ruhiy va ijtimoiy zararlarni keltirib chiqarishi mumkin. Bunday ziddiyatlar, ko'pincha, jamiyatdagi tartibni buzadi, resurslarning noteng taqsimlanishiga olib keladi va jamiyatdagi umumiy barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bundan tashqari, guruhlar o'rtasidagi ziddiyatlar va konfliktlar o'z-o'zini kuchaytirish jarayoniga olib kelishi mumkin. Guruhlar bir-birining qarashlarini qabul qilmay, faqat o'z nuqtai nazarlarini mustahkamlashga harakat qiladilar, bu esa konfliktni yanada chuqurlashtiradi.

Ziddiyatlarning boshqarilishi va hal qilinishi ko'plab psixologik va ijtimoiy omillarga bog'liq. Konfliktni konstruktiv tarzda hal qilish uchun, guruhlar o'rtasida ochiq muloqot va ijtimoiy dialog muhimdir. Muloqot, guruhlar o'rtasidagi farqlarni tushunishga yordam beradi va ziddiyatlarni bartaraf etishda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, ziddiyatlarni hal qilishda ijtimoiy adolatsizlikni bartaraf etish va tenglikni ta'minlash ham muhimdir. Jamiyatdagi guruhlararo ziddiyatlar va konfliktlarni konstruktiv tarzda hal qilish orqali, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash mumkin.

Konfliktni hal qilishda bir nechta psixologik usullar mavjud. Birinchidan, guruhlar o'rtasida muloqotning yaxshilanishi, ziddiyatlarning oldini olishga yordam beradi. Ikkinchi usul – bu empatiya va boshqa guruhning holatini tushunishga harakat qilishdir. Guruhlar o'rtasidagi ziddiyatlarni hal qilishda, bir-birining fikrini hurmat qilish va o'zaro hamkorlik qilish muhim ahamiyatga ega. Uchinchi usul – bu adolatli va teng taqsimlash siyosatini qo'llashdir. Resurslar va imkoniyatlarni teng taqsimlash, guruhlar o'rtasidagi ziddiyatlarni kamaytirishga yordam beradi.

Xulosa:

Guruhlararo ziddiyatlar va konfliktlar ijtimoiy psixologiyaning markaziy tushunchalaridan biri bo'lib, ular jamiyatdagi o'zaro aloqalar va guruhlar o'rtasidagi o'zgarishlarga ta'sir qiladi. Ziddiyatlar va konfliktlarning shakllanishi va rivojlanishida turli omillar, jumladan, resurslar taqsimoti, madaniy farqlar, tarixiy xotira va guruhlar o'rtasidagi o'zaro tushunmovchiliklar mavjud. Biroq, guruhlar o'rtasidagi ziddiyatlarni hal qilish va boshqarish uchun muloqot, empatiya va ijtimoiy adolatsizlikni bartaraf etish muhimdir. Konstruktiv tarzda hal qilingan ziddiyatlar, jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi va guruhlar o'rtasidagi o'zaro aloqalarni yaxshilaydi. Shunday qilib, guruhlararo ziddiyatlar va konfliktlarni boshqarish ijtimoiy tizimda muhim ahamiyatga ega va jamiyatning umumiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Date: 11th January-2025

ADABIYOTLAR:

1. Abdurashidova, G. (2024). O'QUVCHILARDA DESTRUKTIV XULQ KO'RINISHLARINING PAYDO BO'LISHI VA UNING OLDINI OLISH CHORALARI. *Medicine, pedagogy and technology: theory and practice*, 2(9), 651-659.
2. Abdurashidova, G. (2024, May). O 'smirlarda destruktiv xulq ko 'rishlari shakllanishining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari. In *CONFERENCE ON THE ROLE AND IMPORTANCE OF SCIENCE IN THE MODERN WORLD* (Vol. 1, No. 4, pp. 5-7).
3. Икромова, С. А. (2024). ЭТАПЫ РАЗВИТИЯ ПСИХОЛОГИИ В ЖИЗНИ ЧЕЛОВЕКА. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 26-31.
4. Ikromova, S. A. (2024). INTELLEKT VA IQBOL: KOGNITIV PSIXOLOGIYA. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 99-104.
5. Икромова, С. А. (2024). ОСНОВНЫЕ ОБЩИЕ ПОНЯТИЯ И ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ПСИХОЛОГИИ. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 20-25.
6. Икромова, С. А. (2024). ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ МОЛОДЕЖИ И ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ КРИЗИСЫ. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 29-35.
7. Икромова, С. А. (2024). ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЕ ПРОЦЕССЫ И ПАМЯТЬ ЧЕЛОВЕКА. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 59-65.
8. Ikromova, S. A. (2024). PSIXOLOGIK SALOMATLIK VA UNING JAMIYATDAGI ROLI. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 93-98.
9. Икромова, С. А. (2024). КОНСУЛЬТИРОВАНИЕ И ТЕРАПИЯ ЛЮДЕЙ В СОЦИАЛЬНОЙ СРЕДЕ. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 8-14.
10. Икромова, С. А. (2024). ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ПСИХОЛОГА. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 63-68.
11. Икромова, С. А. (2024). ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ И ИХ РЕШЕНИЯ. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 46-52.
12. Ikromova, S. A. (2024). PSIXOLOGIK YORDAMNING ASOSIY USULLARI: MASLAHATLASHUV VA TERAPIYA. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 87-92.
13. Ikromova, S. A. (2024). EMOTSIYALAR VA ULARNING PSIXOLOGIK TA'SIRI. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 105-110.
14. Ikromova, S. A. (2024). PSIXOLOGIK MUAMMOLAR VA ULARNING DAVOLASH USULLARI. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 75-80.
15. Икромова, С. А. (2024). ЭМОЦИИ И ИХ ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ЭФФЕКТЫ. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 49-55.

Date: 11th January-2025

16. Ikromova, S. A. (2024). SHAXSIYAT PSIXOLOGIYASI VA UNING SHAKLLANISHI. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 62-67.
17. Икромова, С. А. (2024). ФРЕЙД И ЕГО ВКЛАД В НАУКУ ПСИХОЛОГИЯ. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 43-48.
18. Ikromova, S. A. (2024). KOGNITIV PSIXOLOGIYA: BILISH JARAYONLARI VA XOTIRA. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 81-86.
19. Икромова, С. А. (2024). ЭМОЦИОНАЛЬНЫЕ ОПЫТЫ ЧЕЛОВЕКА И ПРОЦЕСС НИМИ УПРАВЛЕНИЯ. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 14-19.
20. Икромова, С. А. (2024). ПОВЕДЕНИЕ ЧЕЛОВЕКА И ВНУТРЕННЯЯ МОТИВАЦИЯ. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 8-13.
21. Икромова, С. А. (2024). ОСНОВЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ЗДОРОВЬЯ. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 22-28.
22. Икромова, С. А. (2024). РАЗЛИЧИЯ В МУЖСКОЙ И ЖЕНСКОЙ ПСИХОЛОГИИ. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 1-7.
23. Ikromova, S. A. (2024). STRESS VA UNING PSIXOLOGIK TA'SIRI. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 68-74.
24. Икромова, С. А. (2024). ПСИХОЛОГИЯ РАЗВИТИЯ ОТ ДЕТСТВА ДО ВЗРОСЛОСТИ. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 1-7.
25. Ikromova, S. A. (2024). PSIXOLOGIK REABILITATSIYA VA MUAMMOLI SHAXSLAR BILAN ISHLASH. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 111-116.
26. Икромова, С. А. (2024). ГРУППЫ И СОЦИАЛЬНОЕ ВЛИЯНИЕ ЛЮДЕЙ В СОЦИАЛЬНОЙ СРЕДЕ R. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 32-38.
27. Икромова, С. А. (2024). ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ РЕАБИЛИТАЦИЯ, ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ПОДДЕРЖКА И ВОССТАНОВИТЕЛЬНЫЕ ПРОЦЕССЫ. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 56-62.
28. Икромова, С. А. (2024). ПСИХОЛОГИЯ ЛИЧНОСТИ И ВНУТРЕННИЙ МИР ЧЕЛОВЕКА. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 53-58.
29. Ikromova, S. A. (2024). TUG'ISH VA OTA-ONA VO'LISHNING PSIXOLOGIK ASOSI. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 117-122.
30. Икромова, С. А. (2024). КОГНИТИВНАЯ ПСИХОЛОГИЯ ПСИХИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ ЧЕЛОВЕКА. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 36-42.
31. Икромова, С. А. (2024). ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РОДИТЕЛЬСТВА. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 15-21.

Date: 11th January-2025

32. Икромова, С. А. (2024). СТРЕСС И ЕГО ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ ВОЗДЕЙСТВИЕ НА ЧЕЛОВЕКА. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 39-45.
33. Ikromova, S. A. (2024). JINSIY PSIXOLOGIYA: ERKAK VA AYOL PSIXOLOGIYASI FARQLARI. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 277-282.
34. Ikromova, S. A. (2024). PSIXOLOGIYADA ETIKA VA QONUNLAR: PSIXOLOGNING JAVOBGARLIGI. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 265-270.
35. Ikromova, S. A. (2024). YOSHLAR VA PSIXOLOGIK KRIZISLAR. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 283-288.
36. Ikromova, S. A. (2024). FREUD VA UNING PSIXOLOGIYA ILMIGA QO 'SHGAN HISSASI. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 319-322.
37. Ikromova, S. A. (2024). IJTIMOIIY PSIXOLOGIYA: GURUHLAR VA IJTIMOIIY TA 'SIRLAR. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 271-276.
38. Ikromova, S. A. (2024). IJTIMOIIY PSIXOLOGIYANING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI. PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI, 2(1), 193-196.
39. Akbarovna, I. S. (2024). BOSHLANG 'ICH SINFLARDA O 'QITISHDA MULTIMEDIA TEXNOLOGIYALARINING ROLI. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 108-113.
40. Akbarovna, I. S. (2024). BOLALARNING O 'QISH VA YOZISH KO 'NIKMLARINI RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI USULLARI. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 120-125.
41. Akbarovna, I. S. (2024). BOSHLANG 'ICH TA 'LIMDA O 'YINLAR ORQALI O 'QITISH: AFZALLIKLAR VA USULLAR. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 126-131.
42. Akbarovna, I. S. (2024). BOSHLANG 'ICH TA 'LIMDA INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUVNING AHAMIYATI. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 114-119.
43. Akbarovna, I. S. (2024). STRESS, DEPRESSIYA VA BOSHQA RUHIY HOLATLARNING PSIXOLOGIYADAGI O 'RNI. Science, education, innovation: modern tasks and prospects, 1(3), 7-13.
44. Akbarovna, I. S. (2024). PSIXOLOGIK RIVOJLANISH BOSQICHLARI VA ULARNING AHAMIYATI. Science, education, innovation: modern tasks and prospects, 1(3), 14-19.
45. Akbarovna, I. S. (2024). QAYTA ISHLASH JARAYONI, XOTIRA, FIKRLASH VA MUAMMONI HAL QILISH. Science, education, innovation: modern tasks and prospects, 1(3), 32-37.
46. Akbarovna, I. S. (2024). IJTIMOIIY MUNOSABATLAR, GURUH DINAMIKASI VA INSONLARNING IJTIMOIIY DAVRANISHLARI. Science, education, innovation: modern tasks and prospects, 1(3), 26-31.

Date: 11th January-2025

47. Akbarovna, I. S. (2024). EMOTSIYALARNI TANISH, IFODALASH VA BOSHQARISH USULLARI. *Science, education, innovation: modern tasks and prospects*, 1(3), 20-25.
48. Сайфуллаева, Н. Б. (2021). ВАЖНЫЕ АСПЕКТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СИСТЕМЕ КЛАССНЫХ УРОКОВ. *Вестник науки и образования*, (15-3 (118)), 40-42.
49. Сайфуллаева, Н. Б. (2022). ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ДИДАКТИЧЕСКОГО ПРОГРАММНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ В ОБУЧЕНИИ МАТЕМАТИКЕ. In *НОВЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ* (pp. 10-12).
50. Сайфуллаева, Н. Б. (2023). РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ КОМПЬЮТЕРНЫМ НАУКАМ. *Universum: технические науки*, (4-1 (109)), 41-43.
51. Toymurodov, A. (2023, December). MODERN INTERPRETATION OF PSYCHODIAGNOSTICS AND PSYCHOCORRECTION OF EXTREME SITUATIONS. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" SCIENTIFIC ADVANCES AND INNOVATIVE APPROACHES"* (Vol. 1, No. 5, pp. 71-79).
52. Toymurodov, A. (2023). BASICS OF PROVIDING PSYCHOLOGICAL SERVICES TO MILITARY PERSONNEL. *Академические исследования в современной науке*, 2(24), 148-152.
53. Fattullayeva, M. M. (2024). О ‘QUVCHILARNING KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA ERTAKLAR O ‘QITISHNING NAZARIY VA METODIK ASOSLARI. *PEDAGOG*, 7(4), 243-248.
54. qizi Fattullayeva, M. M. (2024). INSONNING XULQ-ATVORI VA MOTIVATSIYASI. *Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system*, 1(2), 301-306.
55. qizi Fattullayeva, M. M. (2024). YOSH VA PSIXOLOGIK RIVOJLANISH: BOLALIKDAN KATTALIKKA QADAR. *Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system*, 1(2), 295-300.
56. qizi Fattullayeva, M. M. (2024). PSIXOLOGIYANING UMUMIY TUSHUNCHASI VA ASOSIY SOHALARI. *Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system*, 1(2), 289-294.
57. qizi Fattullayeva, M. M. (2024). INSONNING HISSIY TAJRIBALARI VA ULARNI BOSHQARISH. *Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system*, 1(2), 307-312.
58. qizi Fattullayeva, M. M. (2024). INSON PSIXIKASINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI. *Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system*, 1(2), 313-318.
59. Fattullayeva, M. (2024). О ‘QUVCHILARNING SO ‘Z BIRIKMASI, GAP USTIDA ISHLASH KO ‘NIKMASINI O ‘STIRISH. *Medicine, pedagogy and technology: theory and practice*, 2(9), 534-542.
60. Kamilovna, R. N. (2021). Coaching approach at a mathematics lesson in grade 3 in the educational structure “equal partner”. *Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR)*, 10(1), 228-234.
61. Rajabova, N., & Fayziyeva, D. (2021). FOLKLORISM IN THE WORKS OF DILSHOD RAJAB. In *АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ* (pp. 212-214).

Date: 11th January-2025

62. Rajabova, N. (2023). BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH SINFLAR O‘QITUVCHILARINING TADQIQOTCHILIK KO‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (*buxdu. uz*), 27(27).

International Conferences
Open Access | Scientific Online | Conference Proceedings

